

רות, נעמי – ומה שביניהן

1. דבריה של רות לנעמי: "באשר תלכי- אלך וכו'..." הם מהפסוקים המפורסמים בתנ"ך. הסבירו את דבריה של רות במילים שלכם, וכתבו מדוע לדעתכם היא אומרת זאת לנעמי?

2. האם בכך מתגיירת למעשה רות? מה עוד עליה לעשות בכדי להפוך ליהודיה?

3. לאחר הנאום המרגש של רות, נעמי כלל לא מגיבה. מדוע לדעתכם לא מגיבה נעמי? מה היא חושבת בליבה? האם היא שמחה או שמא חוששת?

ויהי בימי שפט השפטים, ויהי רעב בארץ; וילך איש מבית לחם יהודה לגור בשדי מואב, הוא ואשתו ושני בניו. ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו: מחלון וכליון, אפרתים- מבית לחם, יהודה. ויבאו שדי-מואב, ויהיו שם. וימת אלימלך, ותשאר היא ושני בניה. וישאו להם נשים מאביזות: שם האחת ערפה ושם השנית רות. וישבו שם כעשר שנים. וימתו גם שניהם: מחלון וכליון. ותשאר האשה משני ילדיה ומאישה. ותקם היא וכלתיה ותשב משדי מואב, כי שמעה בשדה מואב כי פקד ה' את עמו, לתת להם לחם. ותצא מן המקום אשר היתה שמה, ושתי כלותיה עמה; ותלכנה בדרך לשוב אל ארץ יהודה. ותאמר נעמי לשתי כלתיה: לכנה שבנה, אשה לבית אמה; ועש ה' עמכם חסד כאשר עשיתם עם המתים ועמדי. יתן ה' לכם ומצאן מנוחה, אשה בית אישה. ותשק להן, ותשאנה קולן ותבכינה. ותאמרנה לה: כי אתך נשוב לעמך. ותאמר נעמי: שבנה בנתי, למה תלכנה עמי, העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים. שבנה בנתי לכנה, כי זקנתי מהיות לאיש, כי אמרתי יש לי תקנה גם הייתי הלילה לאיש, וגם ילדתי בנים. הלהן תשבנה, עד אשר יגדלו, הלהן תעגנה, לבלתי היות לאיש; אל בנתי, כי מר לי מאד מכם, כי יצאה בי יד ה'. ותשנה קולן ותבכינה עוד; ותשק ערפה לחמותה, ורות דבקה בה. ותאמר: הנה שבה יבמתך אל עמה, ואל אלהיה, שובי אחרי יבמתך. ותאמר רות: אל תפגעני בי לעזבך לשוב מאחריך, כי אל אשר תלכי - אלה, ובאשר תליני - אליו, עמך - עמי, ואלהיך - אלהי. באשר תמותי - אמות, ושם אקבר; כה יעשה ה' לי וכה יוסיף, כי המות, יפריד ביני ובינך. ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה, ותחדל לדבר אליה.

(מגילת רות, פרק א, א- יח)

רות ונעמי – מדרש תמונה

ציירים יהודים ושאינם יהודים (בעיקר נוצרים) ציירו לאורך הדורות את האירועים המשמעותיים המתוארים בתנ"ך. גם את האירוע הזה, בו מצהירה רות את נאמנותה המוחלטת לנעמי לעמה, תיארו הציירים בדרכים שונות.

ללא מילים, היטיבו לתאר הציירים ביצירותיהם את מערכת היחסים שבין רות ונעמי, המשתקפת באותם רגעים בודדים. (שימו לב לשפת הגוף של הדמויות, לתנועות הידיים, להבעת הפנים).

נסו לדמיין גם אתם כיצד נראה אותו הרגע, ובחרו בתמונה המשקפת זאת בצורה הטובה ביותר לדעתכם, או הוסיפו ציור נוסף:

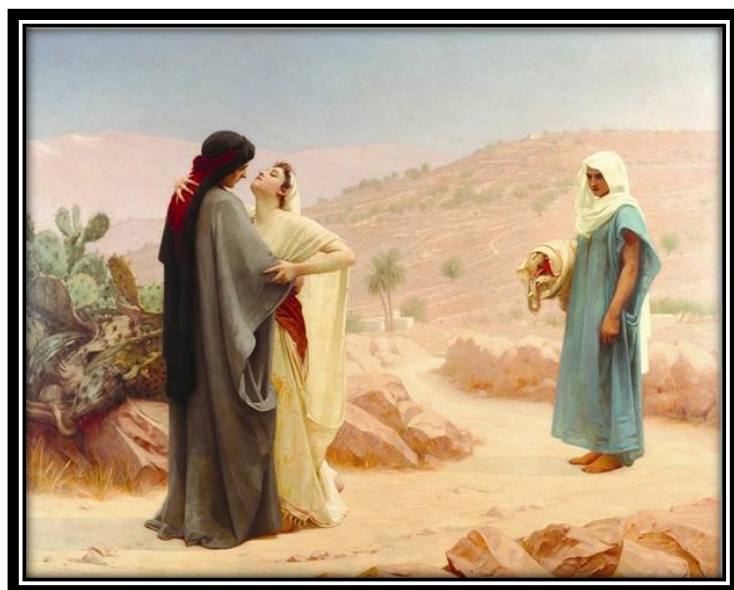
פיטר לסטמן, 1614

גוסטב דורה, 1880

וויליאם בלייק, 1795

פיליפ הרמוגנס קלדרון, 1886

רות ונעמי – מדרש חז"ל

על-אף שניתן לומר, כי ניכר מן הציורים בעמוד הקודם, כי שתיקתה של נעמי איננה מקרית, וכי היא אינה שמחה או מרוצה מכך שרות מתעקשת לבוא אֵתָהּ, חז"ל סברו כי שתיקתה של נעמי מעוררת תהייה, ובקשו להשלים את החסר, במדרש בו דובבו את נעמי ברווחים שבין מילותיה של רות:

ותאמר רות: "אל תפגעי בי לעזבך, לשוב מאחרייך". מכל מקום דעתי להתגייר, אלא מוטב על ידך ולא על ידי אחרת. כיוון ששמעה נעמי כך, התחילה מסדרת לה הלכות גרים. אמרה לה (נעמי לרות): "בתי, אין דרכן של בנות ישראל לילך לבתי תיאטראות ולבתי קרקסאות של עובדי כוכבים. אמרה לה (רות לנעמי): "אל אשר תלכי אלך". אמרה לה (נעמי לרות): "אין דרכם של ישראל לגור בבית שאין בו מזוזה". אמרה לה (רות לנעמי): "ובאשר תליני אלין". "עמך עמי" - אלו עונשים ואזהרות, "ואלוהייך אלוהיי" - אלו שאר מצוות...

(מדרש רות רבה, ב')

2. האם אתם מסכימים עם רעיון זה של חכמים? הסבירו את עמדתכם.

1. מה התרחש באותם רגעים בין רות ונעמי על פי המדרש?

נו גם אתם את אותה שיחה המתנהלת בין רות ונעמי באותם רגעים, והשלימו את דבריה של נעמי אשר "נעלמו" מעינינו:

רות: "אל תפגעי בי לעזבך לשוב מאחרייך".

נעמי:

רות: "כי אל אשר תלכי - אלך, ובאשר תליני - אלין".

נעמי:

רות: "עמך - עמי, ואלהיך - אלהי".

נעמי:

רות: "באשר תמזתי - אמות, ושם אקבר".

נעמי:

רות: "פה יעשה ה' לי וכה יוסיף, פי המות, יפריד ביני ובינך".

נעמי:

רות המואביה בין יהודי בית-לחם

ותלכנה שתייהם עד בואנה בית לחם, ויהי כבואנה בית לחם ונתהם כל העיר עליהן ותאמרנה: הזאת נעמי. ותאמר אליהן: אל תקראנה לי נעמי, קראן לי מרא, כי המר שדי לי מאד. אני מלאה הלכתי, וריקים השיבני ה'; למה תקראנה לי נעמי, וה' ענה בי ושדי הרע לי. ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה, השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים. ולנעמי מודע לאישה, איש גבור חיל, ממשפחת אלימלך, ושמו בעז. ותאמר רות המואביה אל נעמי: אלקה נא השדה ואלקטה בשבלים אחר אשר אמצא חן בעיניו. ותאמר לה: לכי בתי. ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחרי הקוצרים; ויקר מקרה חלקת השדה לבעז אשר ממשפחת אלימלך. והנה בעז בא מבית לחם, ויאמר לקוצרים: ה' עמכם. ויאמרו לו: יברכה ה'. ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים: למי הנערה הזאת. ויען הנער הנצב על הקוצרים ויאמר: נערה מואביה היא, השבה עם נעמי משדי מואב. ותאמר: אלקטה נא ואספתי בעמרים אחרי הקוצרים, ותבוא ותעמוד מאז הבקר ועד עתה זה שבתה הבית מעט. ויאמר בעז אל רות: הלוא שמעת בתי, אל תלכי ללקט בשדה אחר, וגם לא תעבורי מזה; וכה תדבקין עם נערת. עיניך בשדה אשר יקצרו והלכת אחריהן הלוא צויתי את הנערים לבלתי נגעך. וצמת- והלכת אל הפלים ושיתית מאשר ישאבון הנערים. ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו: מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה. ויען בעז ויאמר לה: הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישה; ותעזבי אביר ואמרך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא ידעת תמול שלשום. ישלם ה' פעלך ותהי משפחתך שלמה מעם ה' אלהי ישראל, אשר באת, לחסות תחת כנפיו. ותאמר: אמצא חן בעיניך אדני, כי נחמתני וכי דברת על לב שפתיך; ואנכי לא אהיה כאחת שפחתיך. ויאמר לה בעז: לעת האכל גשי הלם ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחמץ. ותשב מצד הקוצרים ויצבט לה קלי, ותאכל ותשבע ותתר. ותקם, ללקט; ויצו בעז את נערו לאמר: גם בין העמרים תלקט ולא תכלימוה. וגם של תשלו; לה מן הצבתיים ועזבתם ולקטה ולא תגערו בה. ותלקט בשדה עד הערב; ותחבט את אשר לקטה, ויהי כאיפה שערים.

(מגילת רות, פרק א יט-כב; פרק ב, א-יז)

1. עיינו בקטע זה ובקטע הקודם, וסמנו בצבע אדום את כל המקומות בהם מוזכר שמה של רות כשלצדו הכינוי "המואביה". ובצבע כחול- את המקומות בהם נזכר שמה ללא תוספות. נסו להסביר מתי קוראים לרות בשמה בלבד, ומתי מוסיפים לו את הכינוי "המואביה"?

2. מה לדעתכם מבטא כינוי זה – "המואביה" (האם הוא חיובי או שלילי)? חשבו על האנשים אותם מכנים בחברה שלנו על פי מוצאם. מדוע עושים זאת?

3. כיצד מתייחס בעז לרות? האם התנהגות זו יוצאת דופן? (הוכיחו את דבריכם מתגובתה של רות לבעז)
